

TÜRKİYE’NİN TARAF OLDUĞU YATIRIMLARIN KARŞILIKLI TEŞVİKİ VE KORUNMASI ANLAŞMALARINI İÇERİĞİ VE İŞLEVLERİ

Türkiye’nin bugüne kadar 80 ülkeyle imzalanmış olan Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunması (YKTK) Anlaşmaları, yabancı yatırımlar için büyük önem taşıyan; yabancı yatırımcıya ev sahibi ülke tarafından uygulanacak muamelenin sınırlarının belirlenmesi, kar transferlerinin güvence altına alınması ve ev sahibi devletçe yapılması muhtemel kamulaştırma işlemlerinin şartlarının belirlenmesi ve uyuşmazlık halinde uluslararası tahkime başvurulması gibi “**olmazsa olmaz**” hükümler içeren temel nitelikte bir anlaşmadır.

Yatırım ve ticari ilişkilerimizin yoğun olduğu veya bu yönde potansiyel görülen ve ilişkilerin güçlendirilmesinde yarar görülen ülkelerle imzalanmakta olan Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunması Anlaşmalarının temel amacı, taraf ülkeler arasında sermaye ve teknoloji akımını artırmak ve yatırımlara ev sahipliği yapan ülkenin hukuk düzeni içinde yabancı sermayeli yatırımlara uygulanacak muamelenin şartlarını tespit etmektir. YKTK Anlaşmalarıyla hedeflenen yabancı yatırımcı kitlesi, sermaye ile birlikte teknoloji, know-how, yönetim becerisi ve yeni pazar imkanlarını da beraberinde ülkemize getirebilecek olan gelişmiş ülkelerin doğrudan yabancı sermaye yatırımcıdır. Ayrıca, ülkemizin sermaye ihraç eder hale gelmesinden sonra, yurtdışında yatırımları bulunan girişimcilerimizin bu ülkelerdeki yatırımlarını güvenceye almak amacıyla da gelişmekte olan bir çok Asya ve Afrika ve Latin Amerika ülkeleri ile de YKTK Anlaşmaları imzalanmıştır.

Yabancı yatırımcılar, bir ülkeye yatırım yapma aşamasında, girmiş oldukları faaliyetler dolayısıyla ticari ve ticari olmayan risklerle karşı karşıyadırlar. Ticari riskler, yerli veya yabancı tüm yatırımcıların katlanması gereken riskler iken, ticari olmayan riskler önceden öngörülemeyen ve ticari teşebbüsün faaliyeti ile ilgili olmayan risklerdir. Bunlar, kamulaştırma veya devletleştirme; savaş veya iç karışıklıklar; kar, tasfiye ve satış bedellerinin transfer edilememesi veya transfer edilmesinin geciktirilmesi şeklinde ortaya çıkabilmektedir. Ayrıca yabancı yatırımcı ile yatırımın yapıldığı ev sahibi ülke devleti arasında uyuşmazlık çıkması halinde, başvurulabilecek yargı yolu olarak uluslararası tahkimin tanınıp tanınmaması hususu da yabancı

HAZİNE MÜSTEŞARLIĞI
YABANCI SERMAYE GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

yatırımcıların yatırım kararlarını etkileyen önemli konulardan biri olarak görülmektedir. Yabancı yatırımcıların anılan konulardaki kuşklarını gidermek ve bu risklere güvence sağlamak amacıyla 1950'li yılların sonlarından beri dünya ülkeleri arasında ikili yatırım anlaşmalarının müzakeresi ve imzalanması süreci başlatılmış, bu süreç özellikle 80 ve 90'lı yıllarda büyük hız kazanmıştır.

Genel olarak YKTK Anlaşmaları, kamulaştırma veya devletleştirme halinde yatırımın gerçek bedelinin gecikmeksizin ödenmesi ve transferini, yabancı yatırımcılara milli muamele ve en çok gözetilen ulus (MFN) prensipleri çerçevesinde muamele edilmesini, transferlerin gecikmeksizin yapılmasını, savaş veya iç karışıklık hallerinde milli muamele ilkesi çerçevesinde zarar gören yatırımcılara tazminat ödenebilmesini ve yatırımcılarla devlet arasında herhangi bir uyuşmazlığın ortaya çıkması halinde yabancı yatırımcıların daha objektif ve hızlı işlediği gerekçesiyle tercih ettiği uluslararası tahkim imkanının tanınmasını garanti altına almaktadır.

Kalkınma sürecinde yabancı yatırımların öneminin kabul edilmesi, bu bağlamda 1954 tarihli oldukça liberal hükümler içeren Yabancı Sermayeyi Teşvik Kanununun yürürlüğe girmesinden sonra, ülkemiz bakımından yabancı yatırımcıların çekilebilmesi konusunda çaba harcanması zihniyeti gelişmeye başlamıştır. Bu bağlamda, ilk kez 1962 yılında Almanya ile imzalanan Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunması (YKTK) Anlaşmaları müzakerelerine, 1985 yılından itibaren hız verilmiştir. Bugüne kadar imzalanmış anlaşmalardan 64 adedi Yüce Meclisimizce onaylanarak yürürlüğe girmiş olup, imzalanan diğer 17 Anlaşmanın onay süreci devam etmektedir.

Ülkemizin son yıllarda YKTK Anlaşması imzaladığı ülkelerin arasında ikili ilişkilerimizin son yıllarda olumlu yönde ilerleme kaydettiği Ortadoğu ülkeleri ağırlık taşımaktadır. Suriye, Lübnan, Bahreyn, Birleşik Arap Emirlikleri, Suudi Arabistan ve Oman Sultanlığı bu gruptaki ülkeler arasında yer almaktadır. Diğer taraftan Avrupa Birliği üyesi ülkeler olan Fransa, Slovenya, Malta ve Romanya'nın yanısıra Afganistan, Avustralya, Singapur ve Tayland gibi Asya ülkeleri ile de geçtiğimiz yıllar içerisinde YKTK Anlaşmaları imza edilmiştir.

Türkiye Ağustos 2008 itibariyle 80 ülke ile YKTK Anlaşması imzalamış olup, anılan anlaşmaların imza ve yürürlüğe giriş tarihleri aşağıda belirtilmektedir.

HAZİNE MÜSTEŞARLIĞI
YABANCI SERMAYE GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

Ülkemiz tarafından imza edilen YKTK Anlaşmaları:

	Ü L K E	İMZA TARİHİ	RESMİ GAZETE TARİH VE SAYISI	YÜRÜRLÜĞE GİRİŞ TARİHİ
1	A.B.D	03.12.1985	13.08.1989/ 20251	18.05.1990
2	Afganistan	10.07.2004	01.04.2005/25773	19.07.2005
3	Almanya	20.06.1962	27.07.1963/ 11465	05.12.1965
4	Arjantin	08.05.1992	30.03.1995/ 22243	01.05.1995
5	Arnavutluk	01.06.1992	27.06.1996/ 22679	26.12.1996
6	Avusturya	16.09.1988	10.02.1991/20782	01.01.1992
7	Avustralya	16.06.2005		
8	Azerbaycan	09.02.1994	26.05.1997/ 23000	08.09.1997
9	Bahreyn	15.02.2006		
10	B.A.E	28.09.2005		
11	Bangladeş	12.11.1987	27.05.1989/ 20177	21.06.1990
12	Belarus	08.08.1995	12.01.1997/ 22875	20.02.1997
13	Belçika-Lüksemburg	27.08.1986	08.10.1989/ 20306	04.05.1990
14	Bosna-Hersek	21.01.1998	04.05.2000/24039	29.01.2002
15	Bulgaristan	06.07.1994	04.05.1997/ 22979	22.09.1997
16	Cezayir	03.06.1998		
17	Çek Cumhuriyeti	30.04.1992	13.06.1997/ 23018	01.08.1997
18	Çin	13.11.1990	01.05.1994/ 21921	20.08.1994
19	Danimarka	07.02.1990	27.05.1992/ 21240	01.08.1992
20	Endonezya	25.02.1997	10.05.1998/ 23338	28.09.1998
21	Estonya	03.06.1997	02.02.1999/23599	29.04.1999
22	Etyopya	16.11.2000	08.03.2005/25749	10.03.2005
23	Fas	08.04.1997	04.05.2004/25452	31.05.2004
24	Filipinler	22.02.1999	22.07.2005/25883	
25	Finlandiya	13.05.1993	26.01.2006/26061	23.04.1995
26	Fransa	15.06.2006		
27	Güney Afrika Cumhuriyeti	23.06.2000	01.04.2005/25773	
28	Güney Kore	14.05.1991	02.05.1994/ 21922	04.06.1994
29	Gürcistan	30.07.1992	04.06.1995/ 22303	28.07.1995
30	Hırvatistan	12.02.1996	11.04.1998/ 23310	21.04.1998
31	Hindistan	17.09.1998	17.09.2003/25232	18.10.2007
32	Hollanda	27.03.1986	08.09.1989/ 20276	14.11.1989
33	İngiltere	15.03.1991	09.05.1996/ 22631	22.10.1996
34	İran	21.12.1996	25.02.2005/25738	13.04.2005
35	İspanya	15.02.1995	01.12.1997/ 23187	03.03.1998
36	İsrail	14.03.1996	02.09.1998/23451M	27.08.1998
37	İsveç	11.04.1997	15.07.1998/ 23403	08.10.1998
38	İsviçre	03.03.1988	06.10.1989/ 20304	21.02.1990
39	İtalya	22.03.1995	02.03.2004/25390	02.03.2004
40	Japonya	12.02.1992	16.01.1993/ 21467	12.03.1993
41	Katar	25.12.2001	02.08.2007/26601	12.02.2008
42	Kazakistan	01.05.1992	11.02.1995/ 22199	10.08.1995
43	Kırgızistan	28.04.1992	12.02.1995/ 22200	31.10.1996
44	Kosova	07.04.2006		
45	Kuveyt	27.10.1988	09.10.1990/ 20660	25.04.1992

HAZİNE MÜSTEŞARLIĞI
YABANCI SERMAYE GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

46	Küba	22.12.1997	15.09.1999/23817	23.10.1999
47	Letonya	18.02.1997	02.02.1999/23599	03.03.1999
48	Litvanya	11.07.1994	05.07.1997/23040	07.07.1997
49	Lübnan	12.05.2004	28.12.2005/26037	04.01.2006
50	Macaristan	14.01.1992	22.02.1995/22210	22.02.1995
51	Makedonya	14.07.1995	07.07.1997/ 23042	27.10.1997
52	Malezya	25.02.1998	10.05.2000/24045 M.	09.09.2000
53	Malta	10.10.2003	08.07.2004/25516	14.07.2004
54	Mısır	04.10.1996	26.07.2002/2487	31.07.2002
55	Moğolistan	16.03.1998	28.02.2000/23978	22.05.2000
56	Moldova	14.02.1994	12.01.1997/ 22875	16.05.1997
57	Nijerya	08.10.1996		
58	Oman Sultanlığı	04.02.2007		
59	Özbekistan	28.04.1992	12.02.1995/ 22200	18.05.1995
60	Pakistan	16.03.1995	12.02.1997/ 22903	03.09.1997
61	Polonya	21.08.1991		
62	Portekiz	19.02.2001	19.12.2003/25321	19.01.2004
63	Romanya	24.01.1991	16.07.1994/ 21992	07.04.1996
64	Rusya Federasyonu	15.12.1997	16.05.2000/24051	17.05.2000
65	Singapur	19.02.2008		
66	Slovakya	09.10.2000	18.12.2003/25320	23.12.2003
67	Slovenya	23.03.2004	04.09.2005/25926	19.06.2006
68	Sudan	19.12.1999		
69	Suriye	06.01.2004	28.12.2005/26037	03.01.2006
70	Suudi Arabistan	08.08.2006		
71	Şili	21.08.1998	03.01.2004/ 25335	
72	Tacikistan	06.05.1996	12.12.1997/23108	24.07.1998
73	Tayland	24.06.2005		
74	Tunus	29.05.1991	03.01.2003/24982	28.04.1994
75	Türkmenistan	02.05.1992	15.01.1995/ 22172	13.03.1997
76	Ukrayna	27.11.1996	17.04.1998/ 23316	21.05.1998
77	Ürdün	02.08.1993	17.11.2005/25996	23.01.2006
78	Yemen	07.09.2000	18.12.2003/25320	
79	YFC	02.03.2001	04.11.2003/25279	10.11.2003
80	Yunanistan	20.01.2000	01.08.2001/24480	24.11.2001